

BAROMETER

GEBASEERD OP DE **ECONOMISCHE BAROMETER**, KWARTAALONDERZOEK ONDER LEDEN VAN
KONINKLIJKE METAALUNIE NAAR DE ECONOMISCHE STAND VAN HET MKB-METAAL

Alles uit de kast halen

Aan het einde van het tweede kwartaal zijn de meeste beperkingen als gevolg van corona opgeheven. Daarmee leek het alsof we ons konden verheugen op een zomervakantie zonder al te veel belemmeringen. Echter hoe anders is de situatie geworden op het moment dat ik dit schrijf. Er zijn weer nieuwe beperkingen en onzekerheid of men wel naar het gewenste vakantieland kan vertrekken. Kortom: het valt allemaal niet mee.

Onze sector daarentegen heeft het in het tweede kwartaal, gelet op de omstandigheden, niet slecht gedaan. Tenminste wanneer we kijken naar de ontwikkeling van de orderportefeuille. Van de meeste bedrijven is deze toegenomen en de vooruitzichten lijken redelijk. De belangrijkste uitdagingen op dit moment zijn echter de beperkte beschikbaarheid van sommige materialen en de hoge grondstofprijzen als gevolg van de materiaalkorten. Hiermee is het lastig om de binnenkomende orders op tijd te realiseren en ook nog een goed resultaat te boeken. De gemiddelde prijsstijging van de inkoop bedroeg maar liefst 30% en slechts ten dele kon dit worden doorberekend in de verkoopprijzen om het bedrijfsresultaat op peil te houden.

Opmerkelijk

Binnen dit algemene beeld is het opmerkelijk dat de vele las- en constructiebedrijven voor het tweede achtereenvolgende kwartaal te maken hebben met slechtere bedrijfsresultaten en vooruitzichten. Mogelijk zijn ook andere kostenstijgingen daar debet aan. Naast de materiaal- en loonkosten zijn de energieprijzen de afgelopen periode sterk gestegen. Voor energie-intensieve mkb-maakbedrijven kan dit tot problemen leiden. Dat is schrijnend omdat die bedrijven relatief veel energiebelasting betalen, terwijl de grote bedrijven juist heel weinig tot bijna niets bijdragen. Dit is een probleem dat al enkele jaren door Koninklijke Metaalunie wordt onderkend en waarvoor wij de nodige aandacht hebben gevraagd van de politiek.

Scheve verdeling

De laatste weken is deze scheve verdeling van de belasting op energie ook bij andere organisaties in beeld gekomen. Eerst was het de OESO die signaleerde dat deze lasten in Nederland niet eerlijk verdeeld waren en nu heeft ook het Planbureau voor de Leefomgeving dezelfde conclusie getrokken. Eindelijk ondersteuning door twee onafhankelijke

organisaties voor het standpunt dat wij al langer verkondigen. Dit geeft ons een steun in de rug bij ons lobbywerk binnen de Haagse burelen.

Juiste niveau houden

Als gevolg van de kostenstijgingen zullen bedrijven dus alles uit de kast moeten halen om hun resultaten op het juiste niveau te houden of te krijgen. En dan is het verontrustend dat onze barometer ook nu weer laat zien dat de investeringsbereidheid eigenlijk als sinds 2018 op een te laag niveau ligt. Investerings die hard nodig zijn om de productiviteit in de bedrijven te verhogen. Kortom, er zijn nog voldoende uitdagingen in onze sector om na de vakantie weer met frisse moed aan de slag te gaan.

Bert Jaarsma, directeur Organisatie Koninklijke Metaalunie

1

**TWEE DERDE DEEL KAMPT
MET SCHAARSTE**

2

**HERSTEL BINNENLANDSE
ORDERS ZET DOOR**

STAGNERENDE ORDERPORTEFEUILLE LAS- EN CONSTRUCTIEBEDRIJVEN

SCHAARSTE GRONDSTOFFEN REMT GROEI MKB-MAAKINDUSTRIE

Terwijl Nederland nog steeds kampt met de gevolgen van het coronavirus, geldt voor de meeste mkb-maakbedrijven dat de productie weer op het niveau van voor de pandemie ligt. Nadat in het eerste kwartaal de binnenlandse orderpositie redelijk hersteld is, is in het tweede kwartaal ook de buitenlandse orderpositie bij veel bedrijven weer toegenomen. Uitdagingen voor de sector liggen nu vooral op het gebied van beschikbaarheid en prijzen van de materialen.

Bijna twee derde deel van de ondernemers in de mkb-maakindustrie heeft in de eerste helft van 2021 te maken met materialen die niet leverbaar zijn. Daarnaast geeft 95% aan dat de materiaalprijzen gestegen zijn. Dit zijn de belangrijkste uitkomsten uit de Koninklijke Metaalunie Economische Barometer van de mkb-maakindustrie over het tweede kwartaal van 2021.

Orderpositie binnenland

Het herstel van de binnenlandse orderpositie in het eerste kwartaal, zet zich door in het tweede kwartaal. Bij vier op de tien respon-

denten is de orderpositie binnenland verbeterd ten opzichte van het vorige kwartaal, terwijl deze bij twee op de tien bedrijven verslechterde. Wat hierbij opvalt is het grote aantal aan de bouw toeleverende bedrijven bij wie de orderpositie verbeterd is (de helft). Daar staat tegenover dat, net als in het eerste kwartaal, onder de vele las- en constructiebedrijven er juist veel bedrijven zijn waarbij de binnenlandse orderpositie in het eerste kwartaal is afgenomen, bij maar liefst 35%! In mindere mate geldt dit ook voor de onderhoudsbedrijven.

De waardering van de binnenlandse orderpositie is in het tweede kwartaal weer wat positiever dan in het eerste kwartaal van dit jaar. Ruim 45% van de respondenten geeft aan tevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie, terwijl 12% aangeeft hierover ontevreden

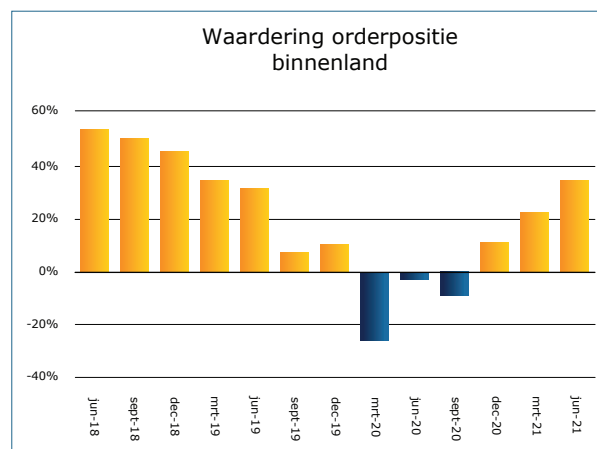
te zijn. Het is niet verrassend dat vooral onder de las- en constructiebedrijven er relatief veel respondenten zijn die aangeven ontevreden te zijn over hun huidige binnenlandse orderpositie.

Opmerkelijk

De verwachtingen van de binnenlandse orderpositie voor het derde kwartaal liggen op hetzelfde niveau als in het vorige kwartaal. Dit is opmerkelijk omdat het derde kwartaal vanwege de zomervakantie normaal gesproken wat rustiger is dan het tweede kwartaal. 37% van de bedrijven verwacht een groei van de orderpositie terwijl 14% een afname verwacht.

Terwijl de metaalwarenbedrijven bovengemiddeld tevreden zijn over de huidige orderpositie, verwachten zij - overigens net als in het vorige

kwartaal - een verslechtering van de orderpositie in het derde kwartaal. Onder de verspanende bedrijven die nu ook al behoorlijk tevreden zijn over de orderpositie, verwachten relatief veel ondernemers

een verdere verbetering in het derde kwartaal. De gemiddelde orderportefeuille in weken is in het tweede kwartaal gestegen met ruim een week ten opzichte van het eerste kwartaal en bedraagt nu gemiddeld 10,8 weken.

Orderpositie buitenland

Van de respondenten geeft de helft aan te exporteren, 10% exporteert tot 10% van hun omzet, 40% exporteert meer dan 10%. Van de bedrijven die meer dan 10% van hun omzet exporteert, is het exportaandeel van de omzet gemiddeld 36%. De meeste exporterende bedrijven zijn actief in de machinebouw, de metaalwarenfabricage en de verspaning.

De voorzichtig positieve verwachtingen aan het einde van het eerste kwartaal over de ontwikkeling van de buitenlandse orderpositie, is uitgekomen. Terwijl de orderpositie buitenland in het eerste kwartaal maar weinig verbeterde ten opzichte van het kwartaal ervoor, is de ontwikkeling ervan in het tweede kwartaal positiever. Bij een op de drie exporterende bedrijven is de orderportefeuille buitenland in het tweede kwartaal toegenomen, terwijl deze bij 12% van de bedrijven is afgenomen. De meeste bedrijven waarbij de export is toegenomen, zijn de machinebouwers. Bedrijven met een

afname van de buitenlandse orderpositie zijn vooral verspanende bedrijven.

Ondanks de verschillen in ontwikkeling van de buitenlandse orderportefeuille tussen de sectoren zijn de verschillen ten aanzien van de waardering ervan minder groot. 34% is tevreden en 14% geeft aan ontevreden te zijn, de rest is neutraal. Voor het derde kwartaal van dit jaar wordt een voorzichtige toename van de exportportefeuille verwacht. 38% verwacht een groei van de buitenlandse orderpositie terwijl 12% verwacht dat deze zal afnemen.

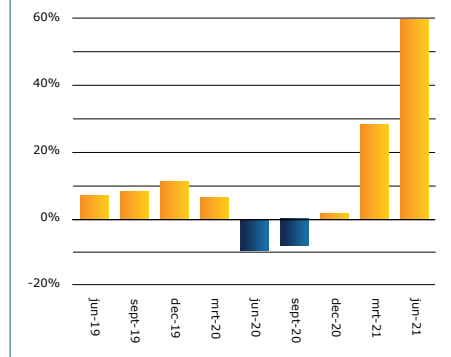
Prijzen en beschikbaarheid materialen

Verhoogde in het eerste kwartaal 36% van de mkb-maakbedrijven de verkoopprijs, in het tweede kwartaal is dit gestegen tot 61%. Overigens is dit hoge aandeel al eens eerder gehaald: namelijk in het eerste kwartaal van 2008. Het verschil tussen sectoren is hierbij groot. Onder de onderhoudsbedrijven heeft 'maar' 14% van de ondernemers de verkoopprijzen verhoogd, terwijl dit onder de metaalwarenbedrijven bij meer dan 80% van de bedrijven plaatsvond.

Uiteraard heeft deze toename van de verkoopprijzen alles te maken met de spanning

tussen de vraag en het aanbod van grondstoffen. Bij 95% van de mkb-maakindustrie zijn de inkooprijzen het afgelopen halfjaar gestegen. De gemiddelde stijging van de inkooprijzen was 30%. Voor de onderhoudsbedrijven is dit gemiddeld 9%,

Saldo van bedrijven dat de verkoopprijzen heeft verhoogd

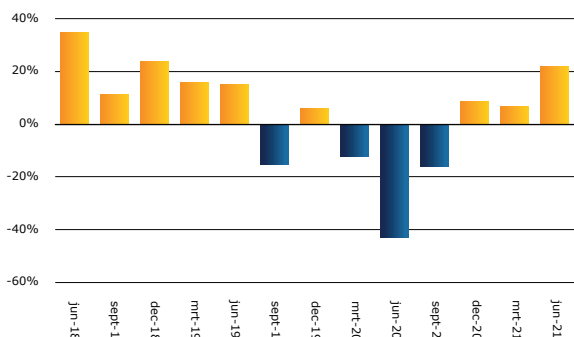

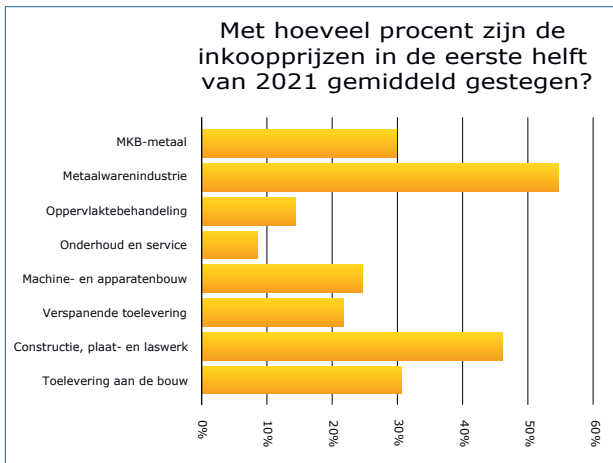
terwijl voor de metaalwarenbedrijven de gemiddeld prijsstijging van de inkoop 55% is. Nog vervalender dan hoge inkooprijzen is het niet beschikbaar zijn van materialen. Bijna twee derde van de respondenten geeft aan daar het afgelopen halfjaar tegen aan te zijn gelopen. 40% van de respondenten geeft aan dat dat de hogere inkooprijzen volledig heeft kunnen compenseren door de eigen verkoopprijzen te verhogen. Daarnaast geeft 5% aan dat de inkooprijzen gelijk gebleven zijn. Voor meer dan de helft van de bedrijven geldt dat zij de hogere inkooprijzen niet (volledig) bij hun afnemers in rekening kunnen brengen.

Personeel

Bij de respondenten van deze Economische Barometer werken gemiddeld 20 mensen, 18,9 medewerkers met een vast contract en 1,1 met een flexibel contract. Het aandeel respondenten met meer mensen in vaste dienst heeft zich in het tweede kwartaal net zo ontwikkeld als in het eerste kwartaal van dit jaar. 17% van de respondenten heeft meer vaste medewerkers in dienst, terwijl 9% aangeeft minder

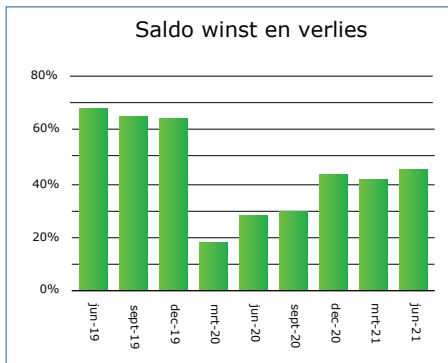
Ontwikkeling orderpositie buitenland

vaste mensen in dienst te hebben. Vooral veel metaalwarenbedrijven hadden minder medewerkers in vaste dienst. Bij de toeleveranciers aan de bouw zijn daarentegen veel bedrijven waarbij er juist meer mensen op een vast contract werken dan in het vorige kwartaal. Voor ingeleend personeel geldt een iets kleiner groeicijfer. Bij 14% nam het aantal mensen op een flexibel contract toe terwijl dit bij 9% van de bedrijven afnam.

Het aandeel vacatures blijft groeien, 55% van de mkb-maakbedrijven heeft medio 2021 tenminste een vacature uitstaan. Gemiddeld hebben de bedrijven 1,7 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten gemiddeld voor 4,7% van het personeelsbestand aan vacatures openstaan. Het aantal openstaande vacatures is redelijk

gelijk verdeeld onder de diverse sectoren. De meeste bedrijven verwachten overigens niet dat ze alle openstaande vacatures het komende halfjaar kunnen invullen.

Bedrijfsresultaat

De ontwikkeling van de winstgevendheid in de mkb-maakindustrie houdt

geen gelijke tred met die van de orderpositie. Terwijl de orderpositie gestaag toeneemt, blijft de ontwikkeling van de winstgevendheid hangen op het niveau van het vierde kwartaal van 2020. De belangrijkste oorzaak hiervoor zijn de hogere materiaalrijzen. Een op de drie bedrijven geeft aan een beter bedrijfsresultaat te hebben behaald dan het kwartaal ervoor, terwijl 20% een slechter kwartaal achter de rug heeft. Net als in het eerste kwartaal bevinden zich onder de las- en constructiebedrijven veel bedrijven met een slechter bedrijfsresultaat dan in het vorige kwartaal. Van de verspanende bedrijven geven daarentegen veel ondernemers aan juist een beter bedrijfsresultaat te hebben behaald.

Ook de waardering van het bedrijfsresultaat is na een afname in het eerste kwartaal in het tweede kwartaal iets positiever. 48% procent van de bedrijven is tevreden, terwijl 12% aangeeft ontevreden te zijn over het bedrijfsresultaat.

Het verwachte bedrijfsresultaat voor het derde kwartaal van 2021 is aanmerkelijk minder positief dan een kwartaal eerder. Dit is elk jaar het geval. De oorzaak hiervoor is dat de zomervakantie in het derde kwartaal valt, de

kosten lopen dit kwartaal door terwijl de omzet minder is. Voor het tweede kwartaal gaf per saldo 26% aan een beter bedrijfsresultaat te verwachten, nu geeft per saldo nog maar 13% aan een beter bedrijfsresultaat in het derde kwartaal te verwachten. Het meest optimistisch zijn de oppervlaktebehandelaars terwijl de metaalwarenbedrijven juist negatiever zijn dan gemiddeld.

De ontwikkeling van de winst is als gevolg van de hogere materiaalrijzen nagenoeg gelijk aan die van het eerste kwartaal van 2021 en het vierde kwartaal van 2020. Zes op de tien bedrijven draait met winst, 25% draait break-even en 15% maakt verlies. Onder de las- en constructiebedrijven zijn de meeste bedrijven die met verlies draaien.

Investeringen in het machinepark

Na de eerste klap door de coronacrisis wordt de stemming om te gaan investeren in het machinepark in de loop van de kwartalen steeds minder negatief. Nu geeft per saldo negatief 8% aan minder te gaan investeren. Dit is overigens minder slecht dan het langjarige gemiddelde wat negatief 14% is.

